

MAGYARORSZÁG KORMÁNYA

T/13207. számú

törvényjavaslat

**a Magyarország és a Szerb Köztársaság
között a szociális biztonságról szóló egyezmény
kihirdetéséről**

Előadó:

Balog Zoltán

emberi erőforrások minisztere

Budapest, 2013. november

2013. évi ... törvény**a Magyarország és a Szerb Köztársaság között a szociális biztonságról szóló egyezmény kihirdetéséről****1. §**

Az Országgyűlés e törvénnyel felhatalmazást ad a Magyarország és a Szerb Köztársaság között a szociális biztonságról szóló egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) kötelező hatályának elismerésére.

2. §

Az Országgyűlés az Egyezményt e törvénnyel kihirdeti.

3. §

Az Egyezmény hiteles magyar nyelvű szövege a következő:

„Egyezmény Magyarország és a Szerb Köztársaság között a szociális biztonságról

Magyarország és a Szerb Köztársaság (a továbbiakban: a Szerződő Felek) azon kívánságuktól vezérelve, hogy szabályozzák kapcsolataikat a szociális biztonság területén, az alábbiakban állapodtak meg:

I. RÉSZ**Általános rendelkezések****I. cikk****Fogalommeghatározások**

(1) A jelen Egyezményben használt fogalmak jelentése a következő:

1. "felségterület"

- Magyarország tekintetében: Magyarország felségterülete,

- a Szerb Köztársaság tekintetében: a Szerb Köztársaság felségterülete;

2. "jogszabályok"

a jelen Egyezmény 2. cikkében említett területekre vonatkozó törvények, rendeletek és más általánosan kötelező érvényű előírások, ideértve azokat a nemzetközi szerződéseket, egyezményeket, amelyek a Szerződő Felek belső jogának részét képezik;

3. "illetékes hatóság"

– Magyarország tekintetében:

a jelen Egyezmény 2. cikkében meghatározott jogszabályok által szabályozott területekért felelős miniszterek, minisztériumok vagy megfelelő hatóságok;

– a Szerb Köztársaság tekintetében:

a Szerb Köztársaságban működő, a jelen Egyezmény 2. cikkében meghatározott jogszabályok által szabályozott területekért felelős minisztériumok;

4. "intézmény"
az a szerv, illetve szervezet, amelynek feladata a jelen Egyezmény 2. cikkében meghatározott jogszabályok végrehajtása;
5. "illetékes intézmény"
az az intézmény, amelynél az illető személy az ellátási kérelem benyújtásának időpontjában biztosított, vagy igényjogosultsággal rendelkezik vagy rendelkezne;
6. "összekötő szerv"
a jelen Egyezmény hatékony végrehajtása érdekében, az illetékes hatóság által kijelölt szerv;
7. "biztosítási idő"
a járulékfizetési és ezzel azonos megítélés alá eső olyan idő, amelyek a Szerződő Felek jogszabályai szerint annak minősül;
8. "pénzbeli ellátás"
a nyugdíj és más pénzbeli ellátás, továbbá ezek valamennyi pótléka, kiegészítése, korrekciója és emelése;
9. "természetbeni ellátás"
pénzbeli ellátásnak nem minősülő, egészségügyi szolgáltatás, ellátás;
10. "lakóhely"
az állandó, szokásos tartózkodás helye;
11. "tartózkodás helye"
az ideiglenes tartózkodás helye;
12. „biztosított”
az a személy, aki a jelen Egyezmény 2. cikkében meghatározott jogszabályok szerint biztosított vagy biztosított volt;
13. "jogosult"
a jelen Egyezmény 2. cikkében meghatározott jogszabályok szerint jogosultságot szerzett személy.

(2) A jelen Egyezményben használt más fogalmak jelentése az, amelyet azoknak a Szerződő Felek jogszabályai tulajdonítanak.

2. cikk **Tárgyi hatály**

(1) Jelen Egyezmény

- Magyarország jogszabályai tekintetében:

1. a társadalombiztosítási ellátások keretén belül:
 - 1.1. a biztosítási kötelezettségre, a társadalombiztosítási ellátások és a munkanélküliség esetén járó ellátások fedezetére fizetendő járulékokról,
 - 1.2. a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól,
 - 1.3. a társadalombiztosítási nyugellátásokról, valamint
 - 1.4. a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól;
2. a munkanélküli ellátások keretén belül:
 - 2.1. az álláskeresői járadékról,
 - 2.2. a nyugdíj előtti álláskeresői segélyről;

- a Szerb Köztársaság jogszabályai tekintetében:

1. az egészségbiztosításról, egészségvédelemről és az anyaságról,
2. a munkahelyi balesetekről és foglalkozási betegségekről,
3. a nyugdíj- és rokkantsági biztosításról,
4. a munkanélküliség esetével kapcsolatos biztosításról

szóló jogszabályokra vonatkozik.

(2) A jelen Egyezmény mindazokra a jogszabályokra is vonatkozik, amelyek összefoglalják, módosítják vagy kiegészítik az e cikk (1) bekezdésében felsorolt jogszabályokat.

(3) A jelen Egyezmény hatálya kiterjed az egyik Szerződő Fél azon jogszabályaira is, amelyek a szociális biztonság új rendszereit vagy ágait határozzák meg, feltéve, hogy ezekről a Szerződő Fél illetékes hatósága a másik Szerződő Fél illetékes hatóságát írásban értesíti, és az utóbbi illetékes hatóság az írásbeli értesítés kézhezvételének napjától számítva három hónapon belül nem fejezi ki ellenvéleményét.

3. cikk **Személyi hatály**

A jelen Egyezmény hatálya kiterjed:

- 1) azokra a személyekre, akikre az egyik vagy mindkét Szerződő Fél jogszabályai vonatkoznak vagy vonatkoztak;
- 2) más olyan személyekre, akik jogukat az 1) pontban említett személyektől származtatják.

4. cikk **Az egyenlő bánásmód elve**

Ha az Egyezmény másképp nem rendelkezik, az egyik Szerződő Fél jogszabályainak alkalmazásakor a jelen Egyezmény 3. cikkében említett személyek az e Szerződő Fél állampolgáraival azonos elbírálás alá esnek.

5. cikk **Az ellátások átutalása**

(1) Az egyik Szerződő Fél jogszabályain alapuló pénzbeli ellátások nem csökkenthetők, nem módosíthatók, nem függeszthetők fel, nem vonhatók meg vagy vonhatóak el azért, mert a jogosult lakóhelye vagy tartózkodási helye a másik Szerződő Fél felségterületén van.

(2) Az egyik Szerződő Fél jogszabályain alapuló pénzbeli ellátásokat a másik Szerződő Fél felségterületén lakóhellyel rendelkező jogosultak részére is teljesíteni kell.

(3) Az e cikk (1) bekezdésben megállapított ellátások átutalása a másik Szerződő Fél állampolgárai részére a saját állampolgárokkal azonos feltételek szerint történik, ha a jogosult lakóhelye vagy tartózkodási helye harmadik országban van.

(4) Jelen cikk (2) bekezdése nem vonatkozik a Szerb Köztársaság tekintetében a befizetett járulékokon alapuló nyugdíjösszeg minimál nyugdíjra történő kiegészítésére.

(5) Az e cikk (2) bekezdésében foglalt rendelkezés a munkanélküliség alapján járó ellátásra nem vonatkozik.

6. cikk

Tényállások azonos elismerése

(1) Amennyiben az egyik Szerződő Fél jogszabályai szerinti tényállás kihat valamely ellátásra, illetve jogosultságra, a másik Szerződő Félnél bekövetkező azonos tényállást a Szerződő Fél úgy veszi figyelembe, mintha a saját felségterületén történt volna.

(2) A Szerb Köztársaság jogszabályainak alkalmazása során jelen cikk (1) bekezdése nem kerül alkalmazásra abban az esetben, ha a nyugellátásban részesülő foglalkoztatására vagy részéről önálló tevékenység folytatására Magyarország felségterületén kerül sor.

II. RÉSZ

Az alkalmazandó jogszabályokra vonatkozó rendelkezések

7. cikk

Általános rendelkezés

(1) A biztosítási kötelezettség – ha a jelen Egyezmény 8. és 9. cikk szerinti előírásai másként nem rendelkeznek – annak a Szerződő Félnek a jogszabályaihoz igazodik, amelynek felségterületén az illető személy a jövedelemszerző tevékenységet végzi, abban az esetben is, ha a munkavállaló lakóhelye vagy a munkáltató székhelye a másik Szerződő Fél felségterületén található.

(2) Azon személy esetében, aki egyidejűleg mindkét Szerződő Fél felségterületén munkaviszonyban áll vagy önálló tevékenységet végez, kizárólag azon Szerződő Fél jogszabályait kell alkalmazni, amely felségterületén a lakóhelye van.

(3) Azon személy esetében, aki egyik Szerződő Fél felségterületén munkaviszonyban áll és a másik Szerződő Fél felségterületén önálló tevékenységet végez, kizárólag azon Szerződő Fél jogszabályait kell alkalmazni, amely felségterületén munkaviszonyban áll.

8. cikk

Különleges rendelkezések

(1) Azokra az állami és közszolgálatban foglalkoztatott és más velük egy tekintet alá eső személyekre, akiket a másik Szerződő Fél felségterületére küldenek, a küldő Szerződő Fél jogszabályait kell alkalmazni.

(2) Amennyiben az egyik Szerződő Fél felségterületén székhellyel rendelkező munkáltató a munkavállalóját a másik Szerződő Fél felségterületére küldi, hogy ott a nevében munkát végezzen, továbbra is az első Szerződő Fél jogszabályai alkalmazandók úgy, mintha az illető személyt még ennek a felségterületén foglalkoztatnák, feltéve, hogy a kiküldetés várható időtartama nem haladja meg a 24 hónapot.

(3) Az egyik Szerződő Fél felségterületén önálló tevékenységet végző személyre, ha a tevékenység ideiglenes folytatása céljából a másik Szerződő Fél felségterületére utazik, továbbra is az első Szerződő Fél jogszabályait kell alkalmazni, mintha ennek a felségterületén látná el a tevékenységet, feltéve, hogy a kiküldetés várható időtartama nem haladja meg a 24 hónapot.

(4) Azokra a munkavállalókra, akiket az egyik Szerződő Fél felségterületén székhellyel rendelkező, a légi, a közúti vagy a vasúti közlekedéssel (szállítással, szállítmányozással és fuvarozással) foglalkozó munkáltató a másik Szerződő Fél felségterületére küld, továbbra is a munkáltató székhelye szerinti Szerződő Fél jogszabályait kell alkalmazni úgy, mintha az illető személyt még ennek a felségterületén foglalkoztatnák.

(5) A hajókon vagy egyéb vízi járműveken foglalkoztatottakra azon Szerződő Fél jogszabályai alkalmazandók, amelynek lobogója alatt az hajózik.

(6) Azon személyek tekintetében, akiket nem a hajón vagy egyéb vízi járműn foglalkoztatnak, de akiket annak rakodásával, javításával vagy felügyeletével megbíznak abban az időben, amíg az a másik Szerződő Fél kikötőjében tartózkodik, azon Szerződő Fél jogszabályait kell alkalmazni, amely felségterületéhez a kikötő tartozik.

(7) Az egyik Szerződő Fél jogszabályainak a (2) és (3) bekezdésben említett személyekre való alkalmazása a munkáltató és a munkavállaló közös kérelmére, illetve az önálló tevékenységet végző személy kérelmére kivételesen a tevékenység végzésének helye szerinti Szerződő Fél illetékes hatósága, illetve az általa meghatalmazott intézmény egyetértésével még 24 hónappal meghosszabbítható.

(8) A jogszabályok alkalmazásának meghosszabbítása céljából szükséges egyetértés megadásával kapcsolatos kérelmet Magyarországon az Országos Egészségbiztosítási Pénztárhoz, a Szerb Köztársaságban pedig a nyugdíj- és rokkantbiztosítási ügyekben illetékes minisztériumhoz kell benyújtani.

9. cikk

A diplomáciai és konzuli képviseletek

(1) A diplomáciai vagy konzuli képviseleteknek a másik Szerződő Fél felségterületére küldött tagjaira, valamint a velük egy háztartásban élő családtagjaikra – amennyiben más módon nem biztosítottak – az őket küldő Szerződő Fél jogszabályai vonatkoznak.

(2) A diplomáciai és a konzuli képviselőkön alkalmazott, a másik Szerződő Fél felségterületére küldött magánszemélyzet tagjaira és a velük egy háztartásban élő családtagjaikra – amennyiben más módon nem biztosítottak – az őket küldő Szerződő Fél jogszabályai vonatkoznak.

(3) A (2) bekezdésben említett azon alkalmazottakra, akiket nem kiküldetés keretében foglalkoztatnak, annak a Szerződő Félnek a jogszabályai vonatkoznak, amelynek a felségterületén őket foglalkoztatják; a diplomáciai és konzuli képviselőket őket foglalkoztató tagjainak pedig be kell tartaniuk mindazokat a jogszabályokat, amelyeket ezen Szerződő Fél jogszabályai a munkáltatókra rónak.

(4) A (3) bekezdéstől eltérően azok a foglalkoztatottak, akik a diplomáciai, illetve konzuli képviselőket küldő Szerződő Fél állampolgárai, a foglalkoztatásuk megkezdésének napjától, illetve, ha a szolgálat a jelen Egyezmény hatályba lépésének napján fennállt, a hatályba lépés napjától számított 3 hónapon belül az említett Szerződő Fél jogszabályainak alkalmazását választhatják.

10. cikk

Kivételek

A Szerződő Felek illetékes hatóságai vagy az általuk megnevezett szervek a munkáltató és a munkavállaló közös kérelmére – vagy az önálló tevékenységet végző kérelmére – közös megegyezés alapján a jelen Egyezmény 7–9. cikkei alóli kivételeket állapíthatnak meg azzal, hogy ennek során figyelembe kell venni a foglalkoztatás jellegét és körülményeit.

III. RÉSZ

Különleges rendelkezések

1. fejezet

Betegség és anyaság

11. cikk

Biztosítási idők összeszámítása

A természetbeni, illetve pénzbeli ellátásokra vonatkozó igényjogosultságok megszerzéséhez, illetve az ellátások időtartamának megállapításához mindkét Szerződő Fél jogszabályai szerint szerzett biztosítási időket – amennyiben ez szükséges – össze kell számítani, kivéve, ha ezek ugyanazon időre esnek.

12. cikk

Természetbeni ellátások

(1) Az a személy, aki az egyik Szerződő Fél jogszabályai szerint természetbeni ellátásra jogosult, a másik Szerződő Fél felségterületén való ideiglenes tartózkodása során ott természetbeni ellátásokat vehet igénybe, ha állapota miatt sürgősségi egészségügyi ellátásra szorul, és ha az illető nem orvosi kezelés igénybevétele miatt utazott a másik Szerződő Fél felségterületére.

(2) Az Egyezmény jelen cikkének (1) bekezdésétől eltérően a 8. cikk (1) bekezdése és a 9. cikk (1)–(2) bekezdése szerinti személyek jogosultak igénybe venni természetbeni ellátást a tartózkodási hely szerinti illetékes intézményre vonatkozó szabályok szerint, az illetékes intézmény terhére.

(3) Természetbeni ellátásokra jogosult az a személy is, aki előzetesen megszerezte az illetékes intézmény hozzájárulását ahhoz, hogy kezelés céljából utazzon be ideiglenesen a másik Szerződő Fél felségterületére.

(4) Az ellátásra való igényjogosultság megszerzésének feltételeire az illetékes intézmény által alkalmazott jogszabályok az irányadóak, míg az ellátás nyújtásának módjára a tartózkodás helye szerinti illetékes intézményre vonatkozó jogszabályok az irányadóak.

(5) A jelen cikk (1), (2) és (4) bekezdésének rendelkezései a családtagokra is irányadóak.

13. cikk

Az egyik Szerződő Fél felségterületén lakóhellyel rendelkező, de a másik Szerződő Fél felségterületén dolgozó személyek ellátása

(1) Az egyik Szerződő Fél felségterületén lakóhellyel rendelkező olyan személy, aki a munkavégzésének helye szerinti másik Szerződő Fél jogszabályai szerint eleget tesz a jogosultság megszerzéséhez szükséges feltételeknek, az illetékes intézmény terhére és a lakóhely szerinti illetékes intézményre vonatkozó jogszabályok szerint a lakóhelye szerinti illetékes intézmény által nyújtott természetbeni ellátásokat is igénybe veheti.

(2) Az (1) bekezdésben említett személy, abban az esetben, ha az illetékes intézmény szerinti Szerződő Fél felségterületén tartózkodik, a természetbeni ellátásokat a rá vonatkozó jogszabályok szerint veheti igénybe úgy, mintha ott lenne a lakóhelye, akkor is, ha ott-tartózkodása előtt ugyanazon betegség vagy anyaság miatt már természetbeni ellátásban részesült.

14. cikk

A másik Szerződő Fél felségterületén lakóhellyel rendelkező családtagok ellátása

(1) Az egyik Szerződő Fél illetékes intézményénél biztosított személy családtagjai természetbeni ellátásra jogosultak, ha a lakóhelyük a másik Szerződő Fél felségterületén található, úgy mintha a lakóhelyük szerinti illetékes intézménynél lennének biztosítva. A részükre járó ellátás nyújtásának mértékét és módját a szóban forgó illetékes intézmény jogszabályainak rendelkezései határozzák meg.

(2) Az illetékes Szerződő Fél felségterületén tartózkodó vagy lakóhelyüket oda áthelyező családtagok az ellátásokat az illető Szerződő Fél jogszabályi rendelkezéseivel összhangban veszik igénybe. E szabályt akkor is alkalmazni kell, ha a családtagok az ellátást ugyanazon betegség vagy anyaság miatt már a korábbi lakóhelyük szerinti Szerződő Fél illetékes intézményénél igénybe vették.

(3) Ha az (1) bekezdésben említett családtagok olyan hivatásszerű tevékenységet végeznek vagy nyugellátásban, illetve életjáradékban részesülnek, amely alapján a lakóhelyük szerinti Szerződő Fél jogszabályai értelmében természetbeni ellátásra jogosultak, rájuk e cikk rendelkezései nem vonatkoznak.

15. cikk

Nyugdíjasok

(1) Az a nyugdíjas, aki mindkét Szerződő Fél jogszabályai szerint nyugdíjat kap, az egészségbiztosítás természetbeni ellátásaira a lakóhely szerinti illetékes intézmény terhére, ezen Szerződő Fél jogszabályai szerint jogosult.

(2) Annak a személynek, aki csak az egyik Szerződő Fél jogszabályai szerint kap nyugdíjat és lakóhelye a másik Szerződő Fél felségterületén van, az egészségbiztosítás természetbeni ellátásait a lakóhely szerinti illetékes intézmény nyújtja a rá vonatkozó szabályok szerint, de az illetékes intézmény terhére.

(3) Amennyiben a jelen cikk (2) bekezdésében említett nyugdíjasnak, akinek a lakóhelye az egyik Szerződő Fél felségterületén van, a másik Szerződő Fél felségterületén való tartózkodása során állapota sürgősségi egészségügyi ellátást igényel, e szolgáltatásra a másik Szerződő Fél jogszabályai szerint és annak illetékes intézménye terhére jogosult.

(4) Az (1)–(3) bekezdés rendelkezéseit a nyugdíjas azon igényjogosult családtagjaira is alkalmazni kell, akiknek jogosultsága a nyugdíjas jogából ered.

(5) E cikk rendelkezései nem alkalmazandók, ha az érintett személy hivatásszerű tevékenysége alapján a Szerződő Felek valamelyikének jogszabályai szerint biztosítva van.

16. cikk

Nagyobb értékű ellátások engedélyezése

(1) Protézisek és más, nagyobb értékű természetbeni ellátások nyújtásához nem szükséges az illetékes intézmény hozzájárulása, amennyiben az ellátás életveszély miatt, vagy az illető egészsége szempontjából halaszthatatlan, vagy amennyiben az ellátások költségeit átalányelszámolás keretében egyenlítik ki a jelen Egyezmény 21. cikk (2) bekezdése szerint. Minden más esetben az illetékes intézmény hozzájárulását kell beszerezni.

(2) Az e cikk (1) bekezdésében említett ellátások alatt azokat a szolgáltatásokat kell érteni, amelyek értéke a szolgáltatás nyújtásának időpontjában meghaladja az 500 eurónak megfelelő, nemzeti valutában kifejezett értéket.

17. cikk

Természetbeni ellátások nyújtása

(1) Az Egyezmény 12–16. cikkében, valamint a 29. cikk (1) bekezdésében megjelölt természetbeni ellátások igénybe vétele esetén a személy az ellátásokra való jogosultságot az illetékes intézmény által kiállított nyomtatvánnyal igazolja. Amennyiben a személy az ellátás nyújtásakor nem tudta bemutatni a nyomtatványt, a tartózkodási hely szerinti illetékes intézmény az illetékes intézményhez fordulhat a nyomtatvány utólagos beszerzése érdekében.

(2) Az a személy, aki az Egyezmény 12. cikk (3) bekezdésében megjelölt természetbeni ellátásokban akar részesülni a másik Szerződő Fél felségterületén, köteles egy olyan nyomtatványt bemutatni, amely tanúsítja, hogy az illetékes intézmény engedélyezte számára

az állapotának megfelelő gyógykezelés másik Szerződő Fél felségterületén történő igénybevételét.

(3) Az a személy, aki az Egyezmény 13–15. cikkében megjelölt természetbeni ellátásokban akar részesülni, köteles magát, valamint családtagjait is bejelenteni a lakóhelye szerinti illetékes intézménynek, bemutatva az illetékes intézmény által kiállított igazolást. A személy lakóhelye szerinti illetékes intézmény ezen igazolást utólag megkérheti.

(4) Az e cikk (3) bekezdése szerinti igazolás a rajta feltüntetett érvényességi idő utolsó napjáig, vagy addig érvényes, amíg a lakóhely szerint illetékes intézmény nem kapja meg az érvényesség megszűnéséről szóló hivatalos írásbeli értesítést.

18. cikk

A természetbeni ellátások megtérítése az előírt eljárás be nem tartása esetén

(1) Az Egyezmény 12–16. cikkében említett személy részére, aki a természetbeni egészségügyi ellátást nem a jelen Egyezményben meghatározott módon vette igénybe, a keletkezett költségeket az illetékes intézmény téríti meg a rá vonatkozó jogszabályok szerint.

(2) A jelen cikk (1) bekezdésében említett ellátást nyújtó illetékes intézmény az illetékes intézmény részére, annak kérésére a szükséges dokumentációt köteles megküldeni.

19. cikk

Pénzbeli ellátások

A betegség vagy anyaság esetén járó pénzbeli ellátásokat az igényjogosultnak az illetékes intézmény az általa alkalmazott jogszabályok szerint közvetlenül folyósítja.

20. cikk

A természetbeni ellátást nyújtó illetékes intézmény

A jelen Egyezmény 12–16. cikkeiben felsorolt természetbeni ellátásokat

- Magyarország tekintetében: az egészségbiztosítási szerv,
 - a Szerb Köztársaság tekintetében: egészségbiztosítási illetékes intézmény szervezeti egysége
- nyújtja.

21. cikk

A költségek megtérítése

(1) Az illetékes intézmény az igazgatási költségek kivételével megtéríti a másik Szerződő Fél illetékes intézményének a jelen Egyezmény alapján nyújtott természetbeni ellátások teljesítése kapcsán felmerült tényleges költségeket.

(2) A Szerződő Felek összekötő szervei megállapodhatnak abban, hogy az elszámolási eljárás egyszerűsítése érdekében a felmerült költségeket a jogosultak bizonyos csoportjai esetében átalányösszegben számolják el és térítik meg egymásnak.

2. fejezet

Az öregség, rokkantság és halál

22. cikk

A biztosítási idők összeszámítása

(1) Ha az egyik Szerződő Fél jogszabályai szerint valamely ellátásra való jogosultság megszerzése, fenntartása vagy feléledése biztosítási idők megszerzésétől függ, akkor ennek a Szerződő Félnek az illetékes intézménye – amennyiben szükséges – figyelembe veszi a másik Szerződő Fél jogszabályai szerint szerzett biztosítási időket is, mintha azokat az általa alkalmazott jogszabályok szerint szerezték volna, feltéve, hogy azok nem ugyanazon időszakra esnek.

(2) Ha az egyik Szerződő Fél jogszabályai szerint meghatározott ellátások nyújtása olyan foglalkozásban szerzett biztosítási idő megszerzésétől függ, amelyre külön rendszer létezik vagy az ellátásra való jogosultság meghatározott szakmában vagy foglalkozásban töltött idő függvénye, úgy e Szerződő Fél illetékes intézménye ezen ellátások nyújtása érdekében a másik Szerződő Fél jogszabályai szerint szerzett biztosítási időket figyelembe veszi, ha azokat a megfelelő rendszerben, vagy pedig hasonló szakmában vagy foglalkozásban szerezték.

(3) Amennyiben jelen cikk (1) bekezdésében felsorolt rendelkezések alkalmazása mellett még mindig nincsenek meg a feltételek az ellátási igényjogosultságra, az illetékes intézménynek figyelembe kell vennie azokat a biztosítási időket is, amelyek olyan harmadik államban teljesültek, amelyhez mindkét Szerződő Fél társadalombiztosítási egyezményvel kötődik, és amelyek rendelkezései kiterjednek a biztosítási idők összeszámítására. Amennyiben harmadik állammal csak az egyik Szerződő Fél rendelkezik egyezményvel, akkor ez a Szerződő Fél az állampolgárai által a harmadik államban szerzett biztosítási időket is figyelembe veszi, ha a harmadik állammal való egyezmény másként nem rendelkezik.

(4) Magyarország tekintetében a (3) bekezdés nem vonatkozik azon beszámítható időszakokra, amelyet olyan harmadik állam jogszabályai szerint szereztek, amellyel Magyarország területi elven alapuló egyezményt kötött.

(5) Ha az egyik Szerződő Fél jogszabályai értelmében a nyugellátásban töltött idő meghosszabbítja a biztosítási időt, akkor ezt az időszakot a másik Szerződő Fél jogszabályai szerint folyósított nyugellátásban töltött idővel meg kell hosszabbítani.

23. cikk

Önálló ellátás megállapítása

Ha az ellátási jogosultság a jelen Egyezmény 22. cikkének alkalmazása nélkül is fennáll, az illető állam illetékes intézménye az ellátást kizárólag ezen jogszabályok alapján figyelembe vett biztosítási idők alapján állapítja meg.

24. cikk

Az ellátások pro rata megállapítása a Szerb Köztársaságban

Ha az ellátásra való jogosultság csak a jelen Egyezmény 22. cikkének alkalmazásával áll fenn, az illetékes intézmény az ellátás összegét úgy állapítja meg, hogy:

1. az ellátás azon elméleti összegét számítja ki, amely az ellátás kiszámításához összesen figyelembe vett biztosítási idők alapján járna, ha az időket az általa alkalmazott jogszabályok alapján szerezték volna meg. Az ellátásnak a biztosítási idő hosszától nem függő összege elméleti összegnek tekintendő;
2. az így kiszámolt összeg alapján kell az ellátás összegét megállapítani a kizárólag az általa alkalmazott jogszabályok szerint szerzett biztosítási idők és az ellátás megállapításakor figyelembe vett összes biztosítási idők közötti arányban;
3. ha a mindkét Szerződő Fél jogszabályai értelmében szerzett biztosítási idők összege meghaladja a teljes ellátás megszerzéséhez szükséges leghosszabb biztosítási időt, ezen állam illetékes intézménye a megszerzett biztosítási idők összege helyett az általa alkalmazott jogszabályok szerint megszerzett leghosszabb időt veszi figyelembe.

25. cikk

A nyugdíjak pro rata elven történő megállapítása Magyarországon

Ha az érintett személy csak a biztosítási idők összeszámításának figyelembevételével rendelkezik a magyar jogszabályok szerinti nyugdíjra való jogosultsággal, úgy a magyar illetékes intézmény kiszámítja a nyugdíj azon összegét, amelyet viselnie kellene, ha a nyugdíj kiszámításánál mindkét Szerződő Fél jogszabályai szerint megszerzett összes biztosítási időket kellene figyelembe venni. Az így kiszámított nyugdíjnak azon részét folyósítja, amely a magyar jogszabályok szerint megszerzett biztosítási időknek a mindkét Szerződő Fél jogszabályai szerint szerzett összes biztosítási időkhöz viszonyított arányának megfelel.

26. cikk

Az ellátások megállapításának alapja

Ha az egyik Szerződő Fél jogszabályai az ellátás kiszámítását a jövedelemre, a biztosítási alapra, a befizetett járulékra, illetve a járulékalapra alapozzák, az illetékes intézmény kizárólag a saját jogszabályai szerinti jövedelmet, biztosítási alapot, befizetett járulékot, illetve járulékalapot veszi figyelembe.

27. cikk

Egy évnél rövidebb biztosítási időszak

(1) Ha az ellátás kiszámításakor az egyik Szerződő Fél jogszabályai szerint megszerzett összes biztosítási idő nem éri el az egy évet – feltéve, hogy csak ezen biztosítási idő alapján nem áll fenn semmilyen ellátásra való igényjogosultság –, ennek a Szerződő Félnek az illetékes intézménye az egy évnél rövidebb időszakra nem nyújt semmilyen ellátást.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott biztosítási időt – amelynek alapján az egyik Szerződő Fél illetékes intézménye nem nyújt ellátást – a másik Szerződő Fél illetékes intézménye a szolgáltatásra való jogosultság megszerzése, megőrzése és felélédeése, valamint összegének megállapítása tekintetében úgy veszi figyelembe, mintha ezt az ő jogszabályai alapján szerezték volna.

28. cikk

A megváltozott munkaképességű személyek ellátásainak megállapítására vonatkozó szabályok Magyarországon

- (1) A 23., 25. és 27. cikkek rendelkezéseitől eltérően a megváltozott munkaképességű személyek ellátásainak megállapítása Magyarországon az alábbiak szerint történik.
- (2) Ha az ellátásra való jogosultság a magyar biztosítási idő figyelembevételével fennáll, az ellátást az alábbiak szerint kell megállapítani:
- 2.1. meg kell határozni az önálló magyar jogosultság alapján járó ellátásnak a másik Szerződő Fél illetékes intézménye által megállapított ellátás összegével csökkentett összegét; és
 - 2.2. meg kell határozni az önálló magyar jogosultság alapján járó ellátásnak azt az összegét, amely a magyar jogszabályok szerint megszerzett biztosítási időnek a mindkét Szerződő Fél jogszabályai szerint szerzett összes biztosítási időhöz viszonyított arányának felel meg.
- (3) A (2) bekezdés 2.1.-2.2. pontjai alapján számított összegek közül a magasabbat kell folyósított ellátásként megállapítani.
- (4) Ha az ellátásra való jogosultság a másik Szerződő Fél jogszabályai szerint megszerzett biztosítási idő figyelembevételével állapítható csak meg, meg kell határozni a mindkét Szerződő Fél jogszabályai szerint szerzett biztosítási idők alapján kiszámított ellátás elméleti összegéből a magyar jogszabályok szerinti szerzett biztosítási idők és a mindkét Szerződő Fél jogszabályai szerint szerzett biztosítási idők egymáshoz viszonyított arányának megfelelően kiszámított arányos ellátást. A magyar illetékes intézmény csak a magyar biztosítási idővel arányos ellátás nyújtására kötelezett.
- (5) A (2) bekezdés 2.2. pontja és a (4) bekezdés alapján megállapított ellátás összege a másik Szerződő Fél illetékes intézménye által megállapított ellátás összegével nem csökkenthető.
- (6) A nemzeti jog sérelme nélkül, ha a magyar jogszabályok szerint megszerzett összes biztosítási idő nem éri el a 365 napot, a magyar illetékes intézmény nem állapít meg ellátásokat a jelen cikk előírásaival összhangban.
- (7) A rehabilitációs ellátás kizárólag magyarországi lakóhellyel rendelkező személy részére állapítható meg.

3. fejezet

Munkahelyi balesetek, foglalkozási megbetegedések

29. cikk

Ellátások munkahelyi balesetek és foglalkozási megbetegedések esetén

- (1) Az a személy, aki munkahelyi balesetet szenvedett vagy foglalkozási megbetegedésben szenved, annak a Szerződő Félnek a jogszabályai szerint érvényesítheti igényjogosultságát természetbeni ellátásra, amelynek felségterületén biztosítva van.
- (2) Az a személy, aki munkahelyi balesetet szenved, annak a Szerződő Félnek a jogszabályai szerint érvényesítheti igényjogosultságát pénzbeli ellátásra, amelynek felségterületén munkahelyi baleset bekövetkezésének időpontjában biztosítva van.

(3) A munkahelyi balesetekkel és foglalkozási megbetegedésekkel kapcsolatos természetbeni ellátások nyújtására a jelen Egyezmény megfelelő cikkében foglalt szabályokat kell alkalmazni. Ezen ellátások költségeit a Szerződő Felek illetékes intézményei elszámolják egymással a jelen Egyezmény 21. cikkében foglalt szabályok szerint.

(4) Ha az egyik Szerződő Fél jogszabályai előírják, hogy a munkaképességnek a munkahelyi baleset vagy foglalkozási megbetegedés következtében beállt csökkenése vagy elvesztése fokának vagy az ellátásra való igényjogosultságnak a megállapításánál a megelőző munkahelyi balesetet vagy foglalkozási megbetegedést is figyelembe kell venni, akkor a másik Szerződő Fél jogszabályai szerinti munkahelyi baleseteket és foglalkozási megbetegedéseket is figyelembe kell venni.

(5) Ha a munkavégzés helyére történő utazás során baleset történik, akkor ezt úgy kell tekinteni, mintha annak a Szerződő Félnek a felségterületén történt volna, ahol a biztosított biztosítva van.

30. cikk

Pénzbeli ellátás foglalkozási megbetegedés esetén

(1) A valamely foglalkozási megbetegedés alapján nyújtandó ellátásra vonatkozó igényjogosultság megállapításakor az egyik Szerződő Fél illetékes intézménye azokat az egészségre veszélyes foglalkozásokat is figyelembe veszi, amelyek a kérdéses foglalkozási megbetegedés okozóiként a másik Szerződő Fél jogszabályai szerint és jellegük folytán számításba jöhetnek. Ha pénzbeli ellátásra való igényjogosultság foglalkozási megbetegedés esetén mindkét Szerződő Fél jogszabályai szerint fennáll, az ellátást annak a Szerződő Félnek a jogszabályai szerint kell folyósítani, amelynek jogszabályai szerint a foglalkozási megbetegedést okozó tevékenység végzése alapján utoljára a személy biztosítva volt.

(2) Ha a személy, aki foglalkozási megbetegedése okán az egyik Szerződő Fél illetékes intézményétől pénzbeli ellátásban részesül vagy részesült, amennyiben a másik Szerződő Fél jogszabályai szerint a foglalkozási megbetegedést kiváltó tevékenység végzése következtében előálló állapotrosszabbodása miatt a másik Szerződő Fél illetékes intézményéhez ellátás iránti kérelmet nyújt be, a korábban megállapított ellátást továbbra is az első Szerződő Fél illetékes intézménye folyósítja az állapotrosszabbodásra tekintet nélkül, a rá vonatkozó jogszabályok szerint. A másik Szerződő Fél illetékes intézménye az állapotrosszabbodást követően nyújtandó ellátás és a jogszabályai szerint a foglalkozási megbetegedés alapján nyújtandó ellátás közötti különbözet összegét folyósítja.

4. fejezet

Munkanélküliség

31. cikk

Munkanélküliség esetén járó ellátás

(1) Ha az egyik Szerződő Fél jogszabályai egy bizonyos hosszúságú időtartam teljesítésétől teszik függővé a munkanélküli ellátás folyósítását vagy az ellátás időtartamát, ugyanezen Szerződő Fél illetékes intézménye úgy tekinti a másik Szerződő Fél jogszabályai értelmében teljesített időtartamokat, mintha azok a saját jogszabályai értelmében teljesültek volna, ha az

első Szerződő Fél jogszabályai értelmében is biztosítási időtartamoknak, illetve jogosultság megszerzésének alapjául szolgáló időtartamoknak minősülnek és nem esnek egybe.

(2) A Szerb Köztársaság vonatkozásában a munkanélküliség alapján járó ellátás megszerzésének feltétele, hogy az igénylőnek az igény benyújtása előtt legalább annyi hónap időtartamra, amennyire azt a belső jogszabályok előírják, biztosítottnak kell lennie.

(3) A munkanélküli ellátás összegének a magyar jogszabályok szerint történő megállapításánál a másik Szerző Félnél szerzett biztosítási idők tekintetében ugyanolyan, ennek hiányában hasonló foglalkozásnak megfelelő kereset magyarországi azon átlagát kell figyelembe venni, amelyet az arra illetékes szerv nyilvántart és közzétesz. A munkanélküli ellátást a magyar jogszabályok szerint kell megállapítani.

IV. RÉSZ

Vegybe rendelkezések

32. cikk

Összekötő szervek és illetékes intézmények

(1) A Szerződő Feleknek a jelen Egyezmény végrehajtására jogosult összekötő szerveit az igazgatási megállapodás rögzíti.

(2) Az összekötő szervek, valamint az illetékes intézmények jogosultak megállapodni az Egyezmény hatékony végrehajtásához szükséges intézkedésekben.

33. cikk

Igazgatási megállapodások

A Szerződő Felek kormányai, vagy azok illetékes hatóságai a jelen Egyezmény végrehajtása érdekében külön megállapodásokat is kötnek.

34. cikk

A szervek és intézmények együttműködése

(1) Az illetékes hatóságok, összekötő szervek és illetékes intézmények kölcsönösen tájékoztatják egymást a jelen Egyezmény végrehajtására vonatkozó valamennyi intézkedésükről és a jelen Egyezmény alkalmazásával kapcsolatos összes jogszabályváltozásukról.

(2) A Szerződő Felek illetékes hatóságai, összekötő szervei és illetékes intézményei a jelen Egyezmény alkalmazása során kölcsönös térítésmentes segítséget nyújtanak egymásnak.

(3) Azon személyek esetében, akiknek lakóhelye vagy tartózkodási helye a másik Szerződő Fél felségterületén van, az egyik Szerződő Fél jogszabályainak alkalmazásával összefüggésben elvégzendő orvosi vizsgálatokat a lakóhely vagy tartózkodási hely szerinti illetékes intézmény végzi az illetékes intézmény kérésére és terhére. Ha az orvosi vizsgálat mindkét Szerződő Fél jogszabályainak alkalmazása érdekében történik, akkor a költségek megtérítésére az illetékes intézmények között nem kerül sor.

(4) A bíróságok jogsegélyt nyújtanak az általuk az e felségterületen alkalmazott jogszabályokkal összhangban.

(5) A Szerződő Felek illetékes intézményei kölcsönösen és haladéktalanul tájékoztatják egymást valamennyi, az ellátás nyújtásával kapcsolatos adatokról, tényekről, amennyiben azokkal rendelkeznek.

35. cikk

Életbenlét igazolása

Az alkalmazandó jogszabályokkal összhangban, de legalább évente egyszer az igényjogosult személy az illetékes intézmény felhívására életben létének tényét igazolni köteles az e célra megállapított formanyomtatványon.

36. cikk

Átutalások

(1) A jelen Egyezmény alapján járó pénzbeli ellátásokat az illetékes intézmények a nemzeti jogszabályaikkal összhangban teljesítik.

(2) Ha az egyik Szerződő Fél illetékes intézménye a másik Szerződő Fél illetékes intézménye részére kifizetéseket köteles teljesíteni, úgy ezeket a másik Szerződő Fél hivatalos pénznemében kell megtenni, ha a másik Szerződő Fél hivatalos pénzneme konvertibilis. Ellentétes esetben a kifizetések euróban teljesítendők.

(3) Ha az egyik Szerződő Fél rendelkezéseket hoz a devizaforgalom korlátozására, a Szerződő Felek mindent megtesznek annak érdekében, hogy biztosíthassák a jelen Egyezmény szerint járó átutalásokhoz szükséges pénzeszközöket.

37. cikk

Illetékek és hitelesítések alóli mentesítés

(1) Az egyik Szerződő Fél jogszabályai értelmében az ezen jogszabályok alkalmazásával összefüggésben bemutatandó ügyiratokra vagy okiratokra vonatkozó illetékmentesség vagy illetékkedvezmény a másik Szerződő Fél jogszabályai alkalmazásával összefüggésben bemutatandó megfelelő ügyiratokra és okiratokra is kiterjed.

(2) A jelen Egyezmény végrehajtásakor csatolandó ügyiratokat, okiratokat és más beadványokat az illetékes hatóságoknak nem kell felülhitelesíteni.

38. cikk

Nyelvhasználat

(1) A Szerződő Felek illetékes hatóságai, összekötő szervei és illetékes intézményei a jelen Egyezmény és az annak tárgyi hatálya által érintett jogszabályok végrehajtása során saját hivatalos nyelvükön közvetlenül érintkezhetnek egymással, az érintett személyekkel és azok képviselőivel.

(2) A Szerződő Felek illetékes hatóságai, összekötő szervei és illetékes intézményei beadványokat és okiratokat nem utasíthatnak vissza azért, mert azok a másik Szerződő Fél hivatalos nyelvén készültek.

39. cikk

A kérelmek azonos elbírálása

(1) Ha az egyik Szerződő Fél jogszabályai szerinti ellátásra vonatkozó kérelmeket, okiratokat és más beadványokat a másik Szerződő Félnek egy olyan illetékes hatóságánál, összekötő szervénél vagy illetékes intézményénél nyújtották be, amely a rá vonatkozó jogszabályok szerint jogosult ezek átvételére, akkor az úgy tekintendő, mintha ezt az illetékes intézménynél nyújtották volna be.

(2) Az egyik Szerződő Fél azon illetékes hatóságának, összekötő szervének és illetékes intézményének, amelynél a kérelmet, okiratot és más beadványt benyújtották, haladéktalanul továbbítania kell azt a rá vonatkozó szabályok szerint a másik Szerződő Fél illetékes intézményéhez.

(3) Az egyik Szerződő Fél jogszabályai szerint benyújtott ellátás iránti kérelem a másik Szerződő Fél jogszabályai szerinti megfelelő ellátás iránti kérelemnek is minősül, kivéve, ha a kérelmező kifejezetten kéri, hogy a másik Szerződő Fél jogszabályai szerint megszerzett pénzbeli ellátásra vonatkozó igényjogosultság megállapítását halasszák el.

40. cikk

Határozatok, döntések elismerése, végrehajtása

(1) Az egyik Szerződő Fél bíróságainak végrehajtható határozatait, valamint illetékes intézményeinek vagy hatóságainak a társadalombiztosítással kapcsolatos járulékokra és egyéb követelésekre vonatkozó végrehajtható döntéseit és okiratait a másik Szerződő Fél elismeri.

(2) Az elismerés csak akkor tagadható meg, ha az ellentétes lenne azon Szerződő Fél jogszabályaival, illetve közrendjével, amelyben valamely határozatot vagy okiratot el kellene ismerni.

(3) Az (1) bekezdés szerint elismert végrehajtható döntéseket és okiratokat a másik Szerződő Fél felségterületén végre kell hajtani. A végrehajtási eljárás lefolytatására azon Szerződő Félnek a végrehajtásra vonatkozó hatályos jogszabályait kell alkalmazni, amelynek felségterületén a szóban forgó határozatok és okiratok végrehajtására sor kerül. A döntéseken és okiratokon feltüntetendő a végrehajthatóságot igazoló záradék (végrehajtási záradék).

(4) Az illetékes intézmények kölcsönös segítségnyújtása a jelen cikk alkalmazásakor nem foglalja magában a bírósági eljárásban való képviselést.

41. cikk

Kártérítés

(1) Ha egy személy az egyik Szerződő Fél jogszabályai szerint a másik Szerződő Fél felségterületén bekövetkezett egészségkárosodás miatt részesül ellátásban, és ezen állam jogszabályai szerint harmadik személlyel szemben kártérítési igény benyújtására jogosult, abban az esetben az ellátást nyújtó illetékes intézmény jogosult a harmadik személlyel szemben költségei megtérítésére.

(2) Amennyiben egyazon káresetből származó, azonos jellegű ellátásra vonatkozó kártérítési igényjogosultság mindkét Szerződő Fél illetékes intézményét megilleti, a harmadik személy az (1) bekezdés szerinti kártérítési igényt az egyik vagy a másik illetékes intézmény javára történő befizetéssel is kielégítheti, úgy hogy ez által mentesül a további ilyen kártérítési kötelezettség alól. Az illetékes intézmények ilyen alapú követeléseiket az általuk folyósított ellátások arányában tartoznak elszámolni egymásnak.

42. cikk

Jogalap nélküli pénzbeli ellátások

Ha az egyik Szerződő Fél illetékes intézménye jogalap nélkül vagy tévesen folyósított pénzbeli ellátást, az így folyósított összeg a másik Szerződő Fél jogszabályai szerint folyósított megfelelő típusú pénzbeli ellátásból az illető illetékes intézmény javára levonható. A levonás a másik Szerződő Fél jogszabályai szerint történik.

43. cikk

Adatvédelem

Személyes adatoknak a jelen Egyezmény végrehajtása során és a Szerződő Felek jogszabályaival összhangban történő továbbítására az alábbi rendelkezések érvényesek:

1. A jelen Egyezmény végrehajtása céljából az egyik Szerződő Fél illetékes hatósága, összekötő szerve vagy illetékes intézménye csak olyan személyes adatokat közölhet a másik Szerződő Fél illetékes hatósága, összekötő szerve vagy illetékes intézménye részére, amelyek a nyújtandó ellátás teljesítéséhez szükségesek. A fogadó fél ezeket az adatokat kizárólag ilyen célra dolgozhatja és használhatja fel.

2. A fogadó fél minden konkrét esetben tájékoztatja az adatszolgáltatót arról, hogy milyen céllal és milyen eredménnyel használták fel az átadott adatokat.

3. Az adatszolgáltató gondoskodik a közölt adatok helyességéről, valamint arról, hogy rendeltetésüknek megfelelőek és szükségesek-e. Amennyiben megállapítja, hogy a közölt adatok hibásak, vagy, hogy azokat az általa alkalmazott jogszabályok szerint nem lett volna szabad közölni, úgy erről haladéktalanul értesíti az adatfogadót, aki az ilyen adatokat, a körülményektől függően helyesbíti vagy törli.

4. Azon személyt, akire a közölt adatok vonatkoznak, a róla szóló adatokról és azok felhasználási céljáról, jogalapjáról, időtartamáról, továbbá arról, hogy kiknek és milyen célból küldték meg az adatokat, kérelmére, az adatot közlő illetékes intézmény tájékoztatja.

5. Az adatokat a felhasználásuk iránti igény megszűnésével haladéktalanul törölni kell.

6. Az adatot átadó és adatot fogadó fél köteles gondoskodni az átadott személyes adatok védelméről az illetéktelen hozzáférés, valamint a megváltoztatás és nyilvánosságra hozatal ellen.

7. A Szerződő Felek az adatkezelés ellenőrzését a nemzeti jogszabályaikkal összhangban biztosítják.

8. A Szerződő Felek biztosítják, hogy az adatvédelemmel kapcsolatos jogaik megsértése esetén az érintett személyek a jogsértés helye szerinti Szerződő Fél jogszabályaival összhangban jogorvoslatra, jogosultak legyenek.

44. cikk

A vitás kérdések rendezése

(1) Bármely vitás kérdést, amely a jelen Egyezmény értelmezésével vagy alkalmazásával kapcsolatban felmerül, a Szerződő Felek illetékes hatóságai közös megegyezéssel oldják meg.

(2) Amennyiben a fennálló probléma az (1) bekezdés szerinti módon nem rendezhető, akkor azt diplomáciai úton kell rendezni.

V. RÉSZ

Átmeneti és záró rendelkezések

45. cikk

Átmeneti rendelkezések

(1) A jelen Egyezmény nem biztosítja az ellátásra való jogosultságot a hatálybalépése előtti időszakra.

(2) Jelen Egyezmény alkalmazása során figyelembe kell venni mindazokat a tényeket amelyek a jelen Egyezmény hatálybalépése előtt fennálltak.

(3) A jelen Egyezmény hatálybalépése előtt megállapított ellátásokat nem kell újra megállapítani.

46. cikk

Magyarország jelen Egyezménnyel kapcsolatos különleges kötelezettségei

A jelen Egyezmény semmilyen formában nem befolyásolja azokat a kötelezettségeket, amelyek Magyarország európai uniós tagságából fakadnak. Következésképpen jelen Egyezmény rendelkezései nem idézhetők vagy értelmezhetők úgy, mint amelyek megszüntetik, felfüggesztik vagy bármilyen más módon befolyásolják Magyarország az Európai Uniót alapító Szerződésekből fakadó kötelezettségeit.

47. cikk

Hatálybalépés

(1) Jelen Egyezményt meg kell erősíteni.

(2) Jelen Egyezmény a megerősítésről szóló utolsó értesítés kézhezvételének hónapját követő harmadik hónap első napján lép hatályba.

(3) A jelen Egyezmény hatálybalépésével egyidejűleg a Magyar Népköztársaság Kormánya és a Jugoszláv Szövetségi Népköztársaság Kormánya között állampolgáraik szociális biztonságával kapcsolatos kérdések rendezése tárgyában Budapesten, az 1957. október 7-én aláírt Egyezmény hatályát veszti Magyarország és a Szerb Köztársaság vonatkozásában.

48. cikk **Időbeli hatály és felmondás**

(1) A jelen Egyezményt a Szerződő Felek határozatlan időre kötik. Mindkét Szerződő Fél jogosult a jelen Egyezményt - diplomáciai úton – a folyó naptári év december 31-ével legalább hat hónapos határidővel írásban felmondani.

(2) A jelen Egyezmény felmondása esetén annak rendelkezéseit a megszerzett jogokra és a felmondás előtt benyújtott kérelmekre továbbra is alkalmazni kell.

Ennek hitelül a Szerződő Felek meghatalmazottai a jelen Egyezményt aláírták és pecsétjükkel látták el.

Készült Budapesten, 2013. november 29. napján magyar és szerb nyelven két eredeti példányban azzal, hogy mindegyik szöveg egyaránt hiteles.

(aláírások)”

4. §

(1) Ez a törvény – a (2) bekezdésben meghatározott kivétellel – a kihirdetését követő napon lép hatályba.

(2) A 2. § és a 3. § az Egyezmény 47. cikk (2) bekezdésében meghatározott időpontban lép hatályba.

(3) Az Egyezmény, illetve a 2. § és a 3. § hatálybalépésének naptári napját a külpolitikáért felelős miniszter annak ismertté válását követően a Magyar Közlönyben haladéktalanul közzétett közleményével állapítja meg.

(4) E törvény végrehajtásához szükséges intézkedésekről az egészségügyért felelős miniszter gondoskodik.

INDOKOLÁS

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

Magyarország és a Szerb Köztársaság között hatályban van az 1959. évi 20. törvényerejű rendelettel kihirdetett a Magyar Népköztársaság Kormánya és a Jugoszláv Szövetségi Népköztársaság Kormánya között állampolgáraik szociális biztonságával kapcsolatos kérdések rendezése tárgyában Budapesten, az 1957. évi október hó 7. napján kötött egyezmény (a továbbiakban: magyar-jugoszláv szociálpolitikai egyezmény). Bár a magyar jugoszláv szociálpolitikai egyezmény sok tekintetben a korát meghaladó modern szemléletű egyezmény volt már megkötésekor is, az időközben bekövetkezett jogfejlődés, valamint a két ország ET-, hazánk EU-tagsága, illetve a Szerb Köztársaság és az Európai Unió között létrejött társulási megállapodás biztosította jogi keretek időszerűvé tették e szabályok felülvizsgálatát.

A Magyarország és a Szerb Köztársaság között a szociális biztonságról szóló egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) létrehozásának közvetlen célja a két ország között az állampolgárok szabad mozgását támogató, az európai értékekkel összhangban levő szociális biztonsági kapcsolatok rendezése, valamint ennek eredményeként a kétoldalú gazdasági kapcsolatok fejlesztése, egyidejűleg az elavult magyar-jugoszláv szociálpolitikai egyezménynek a két ország közötti viszonylatban történő hatályon kívül helyezése.

Mind Magyarország, mind a Szerb Köztársaság kész az Európai Unió és az Európa Tanács által meghatározott elvek és értékek figyelembevételével újraszabályozni a két ország között kialakításra kerülő szociális biztonsági egyezményes kapcsolatokat. Az Egyezmény közvetlen célja a két ország között a szociális biztonsági kapcsolatok rendezése. Az egyezménnyel elérni kívánt közpolitikai cél elsődlegesen állampolgáraink társadalombiztosítási rendszereinkben megszerzett jogainak védelme, a két ország szociális biztonsági rendszerei koordinációjával a másik ország területén vállalt munkavégzéssel kapcsolatos elősegítése, és ezáltal kiemelten a magyar-szerb gazdasági kapcsolatok fejlesztése, egyidejűleg az elavult magyar-jugoszláv szociálpolitikai egyezmény két ország közötti viszonylatban történő hatályon kívül helyezése.

Az Egyezmény létrehozására irányuló tárgyalások jelentős időt vettek igénybe. Az első tárgyalási fordulóra 2001-ben került sor, azt követően azonban hosszú ideig nem tárgyalt a két ország. A jelentős elhúzódnak többek között a Szerb Köztársaság államiségében bekövetkezett többszörös változás (Jugoszlávia, Szerbia és Montenegró, Szerb Köztársaság átalakulása) volt az oka. A Szerb Köztársasággal ténylegesen 2013 áprilisában kerültek lezárásra a többször újrainyitott kérdések és szabályok.

Az új szociális biztonsági egyezmények létrehozása során hangsúlyozottan tekintettel kell lenni azokra a szociális biztonsági koordinációs eszközökre – alapvetően a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló 883/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletre –, amelyekkel **az Európai Unió tagállamai között szabályozzák a személyek szabad áramlásához kapcsolódó eljárásokat**. Így meghatározó jellegű:

- az alkalmazandó jog egyértelmű meghatározása a másik ország területén való munkavégzés, illetve az azzal összefüggő tartózkodás esetében (főszabályként a foglalkoztatott személyre a munkavégzés helye szerinti jogszabályok vonatkoznak, az ez alóli kivételeket egyértelműen rögzíteni kell),

- az ellátásokra való jog biztosítása,
- a már megszerzett jogok fenntartása,
- a jogosultsági időtartamok összeszámítása,
- az ellátásokhoz való hozzáférés Magyarországon kívül,
- az arányos teherviselés.

Az Egyezmény a fenti elvek keretei között biztosítja a magyar és a szerb jog szerinti öregségi, valamint halál esetén járó nyugellátásokra jogosultságot szerzett személyek részére megszerzett jogaik megőrzését abban az esetben is, ha mindkét ország nyugdíjbiztosítási rendszereiben szereznek biztosítási időt.

Az Egyezmény – alkalmazkodva a munkavégzés és befektetési kapcsolatok modern nemzetközi formáihoz – lehetővé teszi, hogy a hosszabb távon (legfeljebb 24 hónapig terjedő) kiküldetés keretében végzett munkavégzés/önálló vállalkozói tevékenység esetén a másik szerződő fél területére kiküldött biztosított/önálló vállalkozó a kiküldő állam joghatósága alatt maradjon és abban az államban tartsa meg biztosítási jogviszonyát (teljesítse a társadalombiztosítással összefüggő, különösen járulékfizetésre vonatkozó kötelezettségeit).

Az Egyezmény hatálya kiterjed továbbá az egészségbiztosítási ellátásokra, a megváltozott munkaképességű személyek ellátásainak, és a munkahelyi balesetekkel és foglalkozási megbetegedésekkel, munkanélküliséggel összefüggő ellátások jogosultsági szabályainak koordinációjára is.

Ezen elvek az EU tagállamokkal és más európai országokkal fennálló szociális biztonsági koordinációs kapcsolatokban is meghatározóak.

RÉSZLERES INDOKOLÁS

Az 1. §-hoz

Az Egyezmény a nemzetközi szerződésekkel kapcsolatos eljárásról szóló 2005. évi L. törvény (a továbbiakban: Nszt.) 2. § *a*) pontja szerinti nemzetközi szerződésnek minősül, arra ennek megfelelően az Nszt. előírásai vonatkoznak.

Az Nszt. 7. § (1) bekezdés *a*) pontjára és (3) bekezdés *b*) pontjára való tekintettel a nemzetközi szerződés kötelező hatályának elismerésére akkor kerülhet sor, ha a szerződés szövegének ismeretében az Országgyűlés feladat- és hatáskörébe tartozó nemzetközi szerződés esetében az Országgyűlés erre felhatalmazást ad.

Az Egyezmény előkészítését célzó tárgyalások befejeződésére való tekintettel, az Egyezmény végleges szövegének megállapítása (aláírása), továbbá az szükséges, hogy az aláírást követően az Egyezmény hatálybalépése érdekében annak kötelező hatályát az Országgyűlés – az Egyezmény kihirdetéséről (és a kötelező hatály elismerésére való felhatalmazásról) szóló törvénytervezet elfogadása útján – elismerje. A Kormány így az Egyezmény végleges szövegének megállapítását követően a törvényjavaslatot benyújtja az Országgyűlésnek az Egyezmény kötelező hatályának elismerése céljából.

A 2. §-hoz

Az Egyezményt, annak az állampolgárok jogait és kötelezettségeit közvetlenül érintő jellegére tekintettel – mint törvényhozási tárgykörbe tartozó normát – törvénnyel szükséges kihirdetni.

A 3. §-hoz

A paragrafus az egyezmény hiteles magyar nyelvű szövegét tartalmazza.

Az Egyezmény a fogalom-meghatározásokat követően (1. cikk) rögzíti, hogy hatálya azon jogszabályokra terjed ki, amelyek a társadalombiztosítási jogviszony alapján nyújtott öregségi és hozzátartozói nyugellátásokat, a kötelező egészségbiztosítási ellátásokat, a megváltozott munkaképességű személyek ellátásait, továbbá a munkanélküli ellátások keretén belül az álláskeresői járadékról és a nyugdíj előtti álláskeresői segélyről szóló jogszabályok alapján nyújtott ellátásokat szabályozzák (2. cikk). Az Egyezmény személyi hatálya (3. cikk) kiterjed mindazokra, akik az Egyezmény tárgyát képező jogszabályok hatálya alá tartoznak vagy tartoztak, valamint azon személyekre, akik jogaikat ilyen személyektől származtatják.

Az egyezmény rögzíti az egyenlő bánásmód alapelvét, az átutalás alapelveit, illetve a tényállások azonos elismerésnek szabályait (4–6. cikkek) biztosítva, hogy a jogosultak ellátásaik tekintetében a két ország szociális biztonsági jogszabályainak alkalmazása során azonos jogokkal és kötelezettségekkel kerüljenek elbírálásra. Az Egyezmény az egyenlő bánásmód alapelvén (4. cikk) nyugodva szabályozza az alkalmazandó jog egyértelmű meghatározását a másik ország területén való munkavégzés, illetve az azzal összefüggő tartózkodás esetében (főszabályként a foglalkoztatott személyre a munkavégzés helye szerinti jogszabályok vonatkoznak, az ez alóli kivételek pontos meghatározásával). Az Egyezmény garantálja az ellátások kifizetésének biztonságát (5. cikk) is, hiszen az ellátások a másik szerződő állam területén tartózkodó személyek számára is az ellátást folyósító állam területén tartózkodó személyekre vonatkozó feltételekkel azonos módon kerülnek folyósításra és azok nem csökkenthetők arra tekintettel, hogy a biztosított a másik ország területén tartózkodik az ellátásnyújtás során.

Az Egyezmény szövegét megállapító tárgyalások során – a szomszédos országokkal kialakult általános szociális biztonsági szerződéses gyakorlatunknak megfelelően – a szerb féllel olyan szöveg került kialakításra, amely elsősorban a két ország szociális biztonsági rendszerei koordinációjának a másik ország területén vállalt munkavégzéssel kapcsolatos elősegítését tűzi ki célul, de amely biztosítja a munkavállalással össze nem függő ideiglenes tartózkodás alatt felmerülő egészségügyi ellátások nyújtását is. Az Egyezmény hatálya a munkahelyi balesetekkel és foglalkozási megbetegedésekkel összefüggő ellátások és jogosultságok szabályainak koordinációjára is kiterjed.

A másik ország területén való munkavégzéssel kapcsolatban az alkalmazandó jog szabályai között jelen Egyezmény az európai normáknak megfelelően – és más hatályos kétoldalú egyezményekhez hasonlóan – főszabályként (7. cikk) kimondja, hogy a munkavállaló (önálló vállalkozói tevékenységet folytató személy) biztosítási kötelezettsége annak a szerződő államnak a jogszabályaihoz igazodik, amelynek területén az illető személy a jövedelemszerző tevékenységet folytatja, akkor is, ha az érintett személy lakóhelye vagy a munkáltató székhelye a másik szerződő állam területén van. Az általános szabály alól kivételt képeznek (8-10. cikk) többek között a másik szerződő fél területére kiküldött, közszolgálatban foglalkoztatott személyek, a munkaadó által a másik ország területére munkavégzés céljából kiküldött munkavállalók (önálló vállalkozói tevékenységet folytató személyek), a vízi, légi járműveken foglalkoztatottak biztosítására vonatkozó rendelkezések.

A különleges rendelkezések négy fejezetben a betegség, anyaság; az öregség, rokkantság (megváltozott munkaképesség), halál; a munkahelyi balesetek, foglalkozási megbetegedések; valamint a munkanélküliség kockázatainak kezelése vonatkozásában hangolják össze a nemzeti szabályozórendszereket, eljárásokat. A fejezetek az uniós jogszabályokkal összhangban meghatározott kockázati típusokra bontva szabályozzák az alkalmazandó szabályokat és eljárásokat.

Az ellátásokra vonatkozó különleges rendelkezések 1. fejezete (11–21. cikk) körében a biztosítás szerinti országtól eltérő országban való ideiglenes és huzamos tartózkodás idején a betegség és anyaság esetén járó ellátások – azaz a természetbeni és pénzbeli egészségügyi ellátások - szabályait tartalmazza az Egyezmény. A betegség és anyaság esetén járó pénzbeli és természetbeni ellátások nyújtásának fedezete a biztosított/jogosult személy esetében annak az egészségbiztosítónak lesz a terhe, amelynél az illető személy biztosított vagy jogosultságot szerzett, és nem attól függ, hogy melyik ország területén vett ellátást igénybe. Azaz a biztosítási elvet figyelembevéve mindegyik fél viseli a saját biztosítottja esetében jelentkező ellátások pénzügyi terheit.

A 2. fejezet (22–28. cikkek) az öregség, a halál és a rokkantság (megváltozott munkaképesség) esetén járó ellátásokat szabályozzák. Bár a magyar jog hatálya alatt 2012. január 1-étől a rokkantsági kockázat nem a nyugellátások keretében került kezelésre, rendszerszerűen e fejezetben kerülnek rögzítésre a Magyarországon nyújtott megváltozott munkaképességű személyek ellátásainak megállapítására vonatkozó szabályok. E fejezet legfontosabb szabályozási pontja, hogy a modern szociális biztonsági egyezményes elvek szerint az ellátások megállapítása arányosan (a *pro rata* temporis elv alapján) történik. Abban az esetben, ha a nyugellátásra való jogosultságot nem lehet megszerezni a kizárólag egyik szerződő államban megszerzett szolgálati idők alapján, lehetőség nyílik arra, hogy az egyes országok ellátást nyújtó illetékes intézményei figyelembe vegyék a másik ország biztosítási rendszerében szerzett szolgálati időt is. Az Egyezmény alapján alkalmazandó nyugdíj megállapítási szabályok révén a magyar és a szerb illetékes intézmények az általuk alkalmazott jogszabályok szerint megszerzett szolgálati időket arányosítják a két országban megszerzett szolgálati idők összegéhez. Ezt az arányt ezt követően érvényesítik azon (elméleti) összeg tekintetében, amelyet akkor állapítanak meg, ha az összeszámított szolgálati időket kizárólag a saját területükön szerezte volna a biztosított.

A Szerb Köztársaság jogszabályai alapján továbbra is a nyugdíjbiztosítás keretében kerülnek megállapításra és folyósításra a rokkantsági kockázaton alapuló ellátások. Ezeknek a normáknak a magyar szabályokkal való összehangolása érdekében az uniós elvekkel összhangban az Egyezmény szabályozza (28. cikk) a megváltozott munkaképességű személyek ellátásainak megállapítására vonatkozó specifikus jogokat és eljárásokat. Az Egyezményben rögzített koordinációs szabályok a megváltozott munkaképességű személyek részére biztosított ellátások és a munkanélküli ellátások tekintetében olyan megoldásokat tartalmaznak, amelyek azokat a nemzeti törekvéseket szolgálják, amelyek meghatározóan a munkavállalóknak a nemzeti munkaerőpiacra történő visszavezetését teszik lehetővé a nemzeti szabályozórendszerekben.

A 3. fejezetben (29–30. cikkek) a munkahelyi baleset és foglalkozási megbetegedés esetén járó ellátások speciális szabályai kerülnek meghatározásra. A 4. fejezet célja, hogy a munkanélkülivé válást követően a másik országba való hazatérést követő munkanélküliséggel összefüggő ellátások tekintetében a másik országban szerzett biztosítási idők figyelembevételre kerülhessenek (31. cikk). A munkanélküliség esetére az Egyezmény

tartalmazza azt a rendelkezést, amely alapján a Szerbiában munkaviszony vagy vállalkozási tevékenység megszűnését követően Magyarországra hazatérő személy jogosult lesz arra, hogy a Szerbiában megszerzett biztosítási ideje a magyar ellátás megállapítása tekintetében jogszerző időként figyelembevételre kerüljön. Egy szerb állampolgár magyarországi biztosítási jogviszonya megszűnését követően, ha magyarországi tartózkodása kizárólag munkavégzési célú volt, nem fog automatikusan munkanélküli ellátáshoz való hozzáférést eredményezni, hanem Szerbiába való visszatérését követően a szerb intézmények a magyar biztosítási időt figyelembe veszik a szerb ellátásokhoz való jogosultság megállapításánál.

Az Egyezmény végrehajtásához szükséges általános elveket igazgatási rendelkezéseket, részletszabályokat külön igazgatási megállapodás tartalmazza, amely meghatározza a Szerződő Államok hatóságai és intézményei közötti együttműködés szabályait (33. cikk).

Az Egyezmény a IV. rész egyes rendelkezéseiben (32–44. cikkek) szabályozza az összekötő szervek kijelölésének előírását (32. cikk), az Egyezmény végrehajtásában alkalmazott formanyomtatványok és részletes eljárások keretszabályait (34. cikk), továbbá az ellátások kifizetésének elveit, a statisztikai adatok cseréjének előírását, a végrehajtás során elengedhetetlen igazgatási együttműködés elveit, a kérelmek azonos elbírálásának, feldolgozásának szabályait. Az Egyezmény úgyszintén rendelkezik a végrehajtható döntések és az okiratok elismeréséről, a kézbesítés és az érintkezés nyelveiről.

Az Egyezmény az adatvédelem vonatkozásában részletes, az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény rendelkezéseivel összhangban álló rendelkezéseket állapít meg (43. cikk). Az Egyezmény szabályokat tartalmaz a pénznem és árfolyamok, a visszatérítési kötelezettségek, a vitás kérdések rendezésének elvei tekintetében is.

Az V. rész átmeneti és záró rendelkezéseiben (45–48. cikkek) a hatálybalépés és az időbeli hatály, továbbá Magyarország Európai Unió kötelezettségeinek rögzítése szerepelnek. Itt kerül továbbá rögzítésre, hogy az Egyezmény hatálybalépésével egyidejűleg a Magyar Népköztársaság Kormánya és a Jugoszláv Szövetségi Népköztársaság Kormánya között állampolgáraik szociális biztonságával kapcsolatos kérdések rendezése tárgyában Budapesten, az 1957. október 7-én aláírt Egyezmény hatályát veszti Magyarország és a Szerb Köztársaság vonatkozásában.

Az Egyezményben alkalmazott szociális biztonsági koordinációs rendelkezések teljes mértékben összhangban vannak az Európai Unió joga szerinti szabályozás elveivel és az Európai Unió Bírósága által C-55/00. sz. Gottardo ügyben hozott ítéletében foglaltakkal. Az Egyezmény ún. EU klauzula révén kimondja, hogy az Egyezmény nem befolyásolja azokat a kötelezettségeket, amelyek Magyarország Európai Unió tagságából fakadnak. A fenti cikk Egyezményben való megjelenítésével Magyarország eleget tesz a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló, 2004. április 29-i 883/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 72. cikk a) pontja alapján az igazgatási bizottság által elfogadott, P1. ajánlásban foglaltaknak.

A 4. §-hoz

A 4. § rendezi, hogy a törvény a kihirdetését követő napon lép hatályba, azzal a kivétellel, hogy az Egyezmény a mindkét ország törvényhozó testületének döntését követően a kötelező hatály elismeréséről (megerősítésről) szóló utolsó értesítés megküldésének hónapját követő

harmadik hónap első napján lép hatályba. A lefolytatott szükséges belső eljárásról a Szerződő Felek írásban, diplomáciai úton értesítik egymást.